

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

**Матеріали всеукраїнської
науково-практичної конференції
«Сучасні виклики та
перспективи розвитку
економіки і бізнесу»
6 грудня 2023 р.**

Запоріжжя — 2023

УДК [33+65+338.48+339.9+355.018](043)

Т 13

Сучасні виклики та перспективи розвитку економіки і бізнесу: зб. тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (6 грудня 2023 року, м. Запоріжжя). Запоріжжя: ТДАТУ, 2023.

Збірник містить матеріали учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні виклики та перспективи розвитку економіки і бізнесу». У тезах доповідей збірника висвітлено результати досліджень сучасних проблем та перспектив розвитку економіки, бізнесу та туризму в Україні, міжнародних економічних відносин, визначені аспекти сталого розвитку регіонів країни.

Матеріали збірника будуть корисними для викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів, фахівців, що працюють за зазначеними напрямками.

Матеріали публікуються в авторській редакції

ISBN

© Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, 2023

ІНВЕСТИЦІЇ В АГРАРНИЙ СЕКТОР: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ**Завадських Г. М.***к.е.н., доцент**доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного***Кукіна Г. В.***здобувач ОС «Бакалавр» за спеціальністю 051 «Економіка»**Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного*

Забезпечення продовольчої безпеки України є важливою стратегічною задачею країни, яка безпосередньо залежить від результатів діяльності аграрного сектору. На жаль, в останні роки аграрний сектор зазнав суттєвих втрат у наслідок повномасштабної війни РФ проти України. За оцінкою Мінагрополітики України та Київської школи економіки, загальна сума втрат, завданих сільськогосподарській галузі внаслідок широкомасштабного російського вторгнення в Україну, станом на 15 вересня 2022 р. сягнула 6,6 млрд дол. США [3]. При цьому непрямі втрати у сільському господарстві України через зменшення виробництва, блокаду портів і збільшення виробничих витрат оцінюються у 34,25 млрд дол. США (зокрема у рослинництві через зниження виробництва – 11,2 млрд дол. США; у тваринництві – 348,7 млн дол. США; втрати через скорочення виробництва озимих культур оцінено у 3 млрд дол. США; багаторічних культур – у 322 млн дол. США; втрати внаслідок порушення логістики становлять 18,5 млрд дол. США) [4].

У сьогоdnішніх складних ринкових умовах сільськогосподарські товаровиробники пристосовуються до динамічних змін у політичному, економічному та соціальному середовищі. Вони активно продовжують трансформувати ресурси у продукцію рослинництва та тваринництва, що сприяє забезпеченню продовольчої безпеки країни та формуванню ВВП у виробничому та експортному аспекті [2; 6]. Але, враховуючи сучасні складні виробничі та фінансово-економічні умови, головним інструментом подальшого розвитку аграрного сектору є інвестиції в галузь сільське господарство.

Враховуючи те, що активна участь у формуванні сільськогосподарськими виробниками продовольчої безпеки – це забезпечення суспільної корисності, то держава в цьому випадку зобов'язана сприяти розвитку інвестиційного потенціалу аграрної галузі. Аграрний сектор економіки, як базис формування продовольчої безпеки країни, на жаль завжди був малопривабливим для інвестицій. Так, у 2018 р. частка капітальних інвестицій у галузь «сільське господарство» становила 11,2%, тоді як у галузь «промисловість» – 30,7%. За останні п'ять років картина не змінилась: у 2022 р. доля капітальних інвестицій у сільське господарство становить 12,1%, у промисловість – 30,8% [5]. Така ситуація є несправедливою, оскільки існує значна різниця між часткою вкладу аграрного сектору у ВВП та експорт країни і часткою інвестицій в галузь (табл. 1). Так, у 2022 р. третина ВВП та половина обсягу експорту були сформовані за рахунок галузі «сільське господарство». Аграрний сектор став галузю-локомотивом. За повідомленням Мінагрополітики, у 2022 р. зібрано понад 67 млн т врожаю, що стало одним з п'яти кращих показників за 30 років. Станом на 12 січня 2023 р. зернових та зернобобових культур зібрано на площі 10,9 млн га (94 %), намолочено 50,965 млн т зерна, зокрема: пшениці обмолочено на 4,979 млн га (100 %), намолочено – 20,2 млн т; кукурудзи на зерно обмолочено на 3,6 млн га (85 %), намолочено – 23,5 млн т. Соняшника зібрано на площі 4,8 млн га (99 %), намолочено 10,5 млн т насіння; сої – на площі 1,5 млн га (100 %), намолочено 3,7 млн т; ріпаку – на площі 1,1 млн га (100 %), намолочено 3,2 млн т насіння[1].

Питома вага аграрного сектору економіки у структурі макропоказників

Показники	Роки			2022 рік у % до 2018 року
	2018	2020	2022	
Обсяг ВВП у постійних цінах 2016 р., млн. грн.	2526835	2509820	1841312	72,9
Обсяг виробництва сільськогосподарської продукції у постійних цінах 2016 р., млн. грн.	671294,0	612121,5	534380,3	79,6
Питома вага обсягів виробництва сільського господарства у структурі ВВП, %	26,6	24,4	29,0	+2,4
Загальний обсяг експорту, млн. USD	57280,9	59394,0	44148,8	77,1
Обсяг експорту сільськогосподарської продукції (групи 1-24), млн. USD	18611,8	22179,4	23390,0	79,6
Питома вага обсягу експорту сільськогосподарської продукції у структурі загального обсягу експорту, %	32,5	37,3	53,0	+20,5
Обсяг капітальних інвестицій, млн. грн.	578726,4	508217,0	409660,0	70,8
Обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних з цим послуг, млн. грн.	65059	50189	49612	76,3
Питома вага обсягів капітальних інвестицій у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних з цим послуг у структурі загального обсягу капітальних інвестицій, %	11,2	9,9	12,1	+0,9

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [5]

Однак, доля інвестицій у сільське господарство у структурі капітальних інвестицій залишається низькою – 12%.

Враховуючи мультиплікативний ефект інвестицій на макропоказники [2], дослідимо рівень залежності обсягів виробництва аграрної продукції від розміру інвестицій в галузь.

Рівняння регресії має наступний вираз:

$$Y_{\text{виробництво}} = -210439,7 + 12,06X_{\text{інвестиції}} \quad (1)$$

де $Y_{\text{виробництво}}$ – обсяг виробництва продукції сільського господарства
 $X_{\text{інвестиції}}$ – розмір капітальних інвестицій у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних з цим послуг

Отже, кореляційний аналіз дав можливість встановити той факт, що розвиток сільського господарства на 72,3% залежить від розміру інвестицій в галузь. Коефіцієнти кореляції та детермінації становлять 0,85 та 0,723 відповідно. Згідно рівняння (1) можна зробити висновок, що за відсутності інвестицій в галузь відбуватиметься скорочення валового виробництва продукції сільського господарства на 210434 млн. грн щороку. Тому інвестиції – це шлях до розвитку аграрного сектору економіки та формування продовольчої безпеки.

Таким чином, констатуємо недостатній рівень інвестицій аграрного сектору, що зумовлює зниження потенціалу агробізнесу, підвищення ступеня ризиків, відсутність інноваційного розвитку галузі. Сьогодні аграрний сектор є одним з гарантів забезпечення продовольчої безпеки в Україні та у світі. Тому подальший розвиток сільського господарства не можливий без зростання розміру інвестицій в галузь.

Список використаних джерел

1. В Україні намолочено майже 51 млн тонн зерна. URL: <https://minagro.gov.ua/news/v-ukrayini-namolocheno-majzhe-51-mln-tonn-z...> (дата звернення 26.11.2023).
2. Кукіна Н. В., Бакіна Т. В. Оцінка експорту як важеля конкурентоздатності національної економіки. *Молодий вчений*. 2016. № 12.1. С. 804-808.
3. Огляд збитків від війни в сільському господарстві України. Непряма оцінка пошкоджень. Другий випуск, 10 листопада 2022. URL: <https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/damagesreport...> (дата звернення 26.11.2023).
4. Огляд непрямих втрат від війни в сільському господарстві України. Другий випуск, 10 листопада 2022. URL: <https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/lossesreporti...> (дата звернення 26.11.2023).
5. Статистична інформація / Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 26.11.2023).
6. Трусова Н. В., Кукіна Н. В. Активізація бізнес-процесів із залучення інвестицій на розвиток сільських територій України. *Modern Economics*. 2022. № 36. С. 143-151.

ІМПАКТ-ІНВЕСТИЦІЇ І СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В СТВОРЕННІ СОЦІАЛЬНОГО ВПЛИВУ

Завадських Г. М.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

Імпакт-інвестування, представляє собою стратегію, спрямовану на досягнення конкретних позитивних соціальних та екологічних результатів, що призводять до значущих позитивних змін. Цей вид інвестування виник нещодавно як реальна можливість мобілізації капіталу для інвестування з вимірюваним позитивним соціальним, економічним чи екологічним впливом, одночасно з досягненням фінансового прибутку. Зросла кількість інвесторів, які включають імпакт-інвестиції у свої портфелі, багато з них використовують корпоративну соціальну відповідальність (КСВ) та інші стандарти як орієнтири для визначення взаємозв'язку між їхніми інвестиціями та впливом.

Хоча ринок імпакт-інвестування є відносно новим явищем, він стрімко розвивається і активно наближається до стандартів управління інвестиціями з метою досягнення впливу. Більшість міжнародних фінансових фондів, що інвестують в країни, такі як Україна, внесли зміни до своїх інвестиційних стратегій, надаючи пріоритет імпакт-інвестиціям у своїх портфелях, починаючи з 2020 року. На сьогоднішній день загальний обсяг імпакт-інвестиційного капіталу становить 2,3 трильйона доларів США, а понад 400 мільярдів доларів США інвестуються відповідно до Принципів впливу - ринкового стандарту з управління інвестиційним портфелем для досягнення впливу.

Імпакт-інвестиції та соціальне підприємництво є потужними інструментами для стимулювання соціального та економічного розвитку громад. Хоча обсяг імпакт-інвестицій